

Ilmasto- luonto- ja eläinjärjestöjen
suositukset kuntavaaleihin 2025

SEURAAVAT NELJÄ VUOTTA KUNNISSA OVAT MERKITTÄVÄT ILMASTOKRIISIN JA LUONTOKADON KANNALTA

TUTUSTU ILMASTO- LUONTO- JA ELÄINJÄRJESTÖJEN KUNTAVAALI- SUOSITUKSIIN 2025

Tulevalla valtuustokaudella luontokadon ja ilmastokriisin pysäyttämisen on noustava keskeiseksi kuntien päätöksentekoa ohjaavaksi tekijäksi. Seuraavat neljä vuotta määrittävät sen, saavuttaako Suomi hiilineutraaliuden 2035 sekä pysymmekö alle 1,5 asteen hiilibudjetissa. Kuntien on myös varmistettava luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja elvyttäminen.

RAKENTAMINEN JA KAUPUNKISUUNNITTELU

Rakennettu ympäristö aiheuttaa yli 30 % kaikista Suomen kasvihuonekaasupäästöistä, mistä noin puolet syntyy rakennusmateriaalien tuotannossa, etenkin teräksen ja sementin valmistuksessa. Rakentamisen päästöjen on pudottava 50 % vuoteen 2030 mennessä, jotta rakennussektori olisi linjassa 1,5-asteen tavoitteen kanssa. Tavoitetta edistääkseen kuntien on:

- sitouduttava vähäpäästöisen betonin hankintaan julkisissa rakennushankkeissa 2026 alkaen ja vähäpäästöisen teräksen hankintaan 2030 mennessä.
- asetettava rakennusten elinkaaren hiilijalanjäljelle kunnianhimoiset raja-arvot, jotka ovat valtakunnallista sääntelyä tiukemmat.
- varmistettava, että olemassa olevaa rakennuskantaa hyödynnetään tehokkaasti, korjataan ja huolletaan. Rakentamisessa edistetään kiertotaloutta ja energiatehokkuutta.

Luonto- ja viheralueita ei tule nähdä rakentamisen raakamaana, vaan kaupunkeja ja kuntia suunnitellaan ja rakennetaan luontoarvot edellä.

- Kunta varmistaa, että kaavoituksella turvataan viherverkosto ja lähiluonto vähintään nykyisen laajuisena.
- Kunta turvaa kaavoituksen keinoin vapaat rannat sekä vähentää ravinteiden kulkeutumista vesistöihin ja kunnostaa vesiluontoa. Kunta rakentaa hulevesikosteikkoja pidättämään ravinteita ja lisäämään kosteikkoluontoa sekä ehkäisemään hulevesitulvia.

ENEMMÄN KASVISRUOKAA

Ympäristön, luonnon ja eläinten kannalta on tärkeää, että kunnissa siirrytään kokonaan kasviperäisiin julkisiin ruokailuihin tai lisätään huomattavasti kasviperäisen ruoan osuutta joukkoruokailuissa. Tämä tarkoittaa lihasta, kasvatetusta kalasta ja maitotuotteista luopumista tai niiden huomattavaa vähentämistä päiväkodeissa, kouluissa ja muissa julkisissa palveluissa. Eläinperäinen ravinto kuormittaa ilmastoa sekä vesistöjä ja aiheuttaa lajikatoa, ja se on haitaksi eläinten hyvinvoinnille. Kasviperäinen ruoka on myös ihmisille terveellisempi vaihtoehto. Eläinperäisen ruokailun vähentämistä tukevat lisäksi nykyiset ravitsemussuositukset.

Kunnan julkisessa ruokailussa vähennetään lihan kulutusta 75 % ja eläinperäisten tuotteiden kulutus puolitetaan vuoteen 2030 mennessä.

METSÄT JA LÄHILUONTO

Metsien hoidon tavoitteena on monimuotoisuuden ja hiilivarastojen suojeleminen, ulkoilu ja virkistys. Metsiä pitää säästää hakkuilta ja rakentamiselta.

 Kuntien on tehtävä metsistä kattavat luontoselvitykset, ja niiden tulokset huomioidaan järjestelmällisesti suunnittelussa ja päätöksenteossa. Rakentamista ei pidä tehdä arvokkaissa metsäkohteissa. Rakentaminen ohjataan ensisijaisesti jo ennestään rakennettuun ympäristöön ja siinä pitää huomioida luonnonvaraiset eläimet.

 Metsätalouden tuottotavoitteista luovutaan kuntien metsissä. Jos kunnalla on talousmetsiä, niiden luonnon monimuotoisuutta lisätään ja niissä luovutaan avohakkuista. Virkistysmetsissä ei tehdä metsätaloustoimia, vaan ne säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina.

 Metsiensuojelua lisätään merkittävästi, jotta vähintään 30 prosentin suojelupinta-ala saavutetaan kansainvälisten monimuotoisuustavoitteiden mukaisesti.

Kunnissa on panostettava lähiluonnon suojelemaan sekä sen helppoon saavutettavuuteen. Luonnolla on tutkitusti lukuisia terveys- ja hyvinvointivaikutuksia.

 Kunta laatii luonnon monimuotoisuusohjelman eli LUMOn.

 Kunnan tavoitteena avoimien alueiden hoidossa on luonnon monimuotoisuuden ylläpito ja sen lisääminen muun muassa siten, että vähintään 30 % niistä hoidetaan monimuotoisina niittyinä tai ketoina pölyttäjien tarpeet huomioiden.

 Kunta ei puolla malminetsintäalueita alueilla, joilla siitä aiheutuisi riskejä ympäristölle. Kaivostoimintaa ei tule kaavoittaa tärkeiden luontokohteiden läheisyyteen tai siten, että siitä saattaa aiheutua haittaa ympäristölle vuosien tai satojen vuosien pituisella aikavälillä.

ENERGIA JA LIIKENNE

Kunta laatii ilmastosuunnitelman, jossa se sitoutuu vähintään ilmastoneutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä ja ilmastonegatiivisuuteen sen jälkeen. Suunnitelma kattaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen, hiilinielujen vahvistamisen sekä ilmaston kuumenemiseen sopeutumisen.

Suunnitelma sisältää aikataulun fossiilisista polttoaineista, metsäbioenergiasta ja turpeesta luopumiseksi sekä toimet energiankulutuksen vähentämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi.

Kunta tekee suunnitelman kestävään polttoon perustumattomaan uusiutuvaan energiaan siirtymisestä, joka täyttää EKOenergia-merkin kriteerit tai muut vastaavat vaatimukset. Kunta lopettaa suoraan metsistä korjattavan puubiomassan käytön ja sitoutuu polttamaan siirtymävaiheessa vain metsäteollisuuden sivuvirroista syntyvää puubiomassaa.

Liikkumisessa kunta keskittyy erityisesti kävelyn, pyöräilyn, joukkoliikenteen ja liikennepalveluiden vahvistamiseen sekä liikenteen sähköistämiseen ja biokaasun käyttöönottoon. Tavoitteita edistetään myös kaavoituksella, joka tiivistää yhdyskuntarakennetta lähelle olemassa olevia palveluja ja kunnallistekniikkaa.

Kunnan tulee edistää joukkoliikenteen saavutettavuutta esimerkiksi kohtuullistamalla joukkoliikenteen hintoja. Julkisen liikenteen on oltava yksityisautoilua edullisempi ja käytännöllinen vaihtoehto, huomioiden alueelliset eroavaisuudet sekä harvemmin liikennöityjen alueiden erityistarpeet.